

Rezolúcia Európskej asociácie sudcov, prijatá v Istanbule 4. septembra 2011

Európska asociácia sudcov na rokovaní v Istanbule 4. septembra 2011 jednohlasne schválila nasledujúcu

Rezolúciu

O súlade noviel zákonov a navrhovaných noviel zákonov týkajúcich sa právnej úpravy postavenia sudcov v Slovenskej republike s medzinárodnými štandardami o sudcovskej nezávislosti

1. Združenie sudcov Slovenska (ďalej len „ZSS“) požiadalo Európsku asociáciu sudcov o posúdenie súčasného vývoja legislatívy týkajúcej sa súdnej moci a vládnych návrhov na ďalšiu novelizáciu príslušných zákonov. ZSS vyjadrilo vážne obavy, že nezávislosť súdnej moci je uvedenými legislatívnymi opatreniami ohrozená.

2. Európska asociácia sudcov sa skontaktovala s príslušnými orgánmi Slovenskej republiky. Ministerka spravodlivosti poskytla vysvetlenie v ktorom argumentuje, že všetky uvedené novely zákonov sú nevyhnutné na obnovenie dôvery verejnosti v súdnu moc; zvýšená kontrola a transparentnosť je preto nevyhnutná.

3. Európska asociácia sudcov analyzovala zmeny právnych predpisov ktoré už nadobudli účinnosť, ako aj ďalšie vládou navrhované zmeny týkajúce sa:

- výberu, menovania a kariérneho postupu sudcov
- zloženia Súdnej Rady
- disciplinárnych konaní
- neoprávnená kritika súdnej moci.

4. Európska asociácia sudcov pripomína, že európske inštitúcie zo mnohé roky vytvorili základné pravidlá za účelom ochrany nezávislosti a nestrannosti súdnej moci.

5. V tejto súvislosti Európska asociácia sudcov odkazuje na:

- Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť,

- CCJE stanovisko číslo 1 (2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci a nepreložiteľnosti sudcov,
- CCJE stanovisko číslo 3 (2002) o princípoch a pravidlách ovládajúcich profesionálne správanie sudcov najmä etiku, nezlučiteľné správanie a nestrannosť,
- CCJE stanovisko číslo 10 (2007) „Súdna rada v službách spoločnosti“ ako aj ostatné medzinárodné dokumenty,
- CCJE (2010) 3 Magna Carta sudcov (základné princípy),
- Európsku chartu o štatúte sudcov
- Rezolúciu ENCJ prijatú v Budapešti v máji 2008 o samospráve súdnej moci: Vyvážená nezávislosť a zodpovednosť.

6. Európska asociácia sudcov tiež zdôrazňuje, že tieto štandardy nemôžu byť chápané ako výhoda pre sudcov alebo ich korporatívne záujmy, ale ako hlavné prostriedky na zabezpečenie nevyhnutnej nezávislosti súdnej moci v demokratickej spoločnosti.

7. Európska asociácia sudcov opätovne podčiarkuje, že nezávislosť musí byť sprevádzaná zodpovednosťou. Avšak, žiadna z ostatných mocí v štáte sa nemôže pod zámienkou zodpovednosti snažiť o získanie neprimeraného vplyvu na súdnu moc. Transparentnosť konaní a riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí sú prostriedky garantujúce zvýšenie dôvery v súdnu moc.

8. Európska asociácia sudcov vyjadruje vážne obavy že viacero z predmetných noviel vedie k zvýšeniu celkového vplyvu vlády na súdnu moc:

i. Výber, menovanie a kariérny postup sudcov - väčšina členov výberových komisií, t. j. 3 z 5 sú menovaní ministrom spravodlivosti a iba dvaja sudcami samotnými (jeden súdnou radou, a jeden predsedom príslušného súdu).

Napriek tomu že konečné rozhodnutie o výbere kandidáta na menovanie (za sudcu) je v kompetencii súdnej rady, výberová komisia stále zohráva rozhodujúcu úlohu, čo znamená, že relevantné ustanovenia medzinárodných dokumentov týkajúcich sa zloženia súdnej rady sú rovnako aplikovateľné na tieto komisie. V tejto súvislosti je evidentné, že navrhované zmeny v zložení súdnej rady (výberovej komisie), ktorej polovicu členov menuje minister je krok nesprávnym smerom a proti súčasným tendenciám všetkých medzinárodných štandardov. Európska asociácia sudcov odkazuje na § 18 a 42 Stanoviska CCJE No 10 (2007) a čl. 5 a 13 Magna Carta sudcov (základné princípy), podľa ktorých tieto rady majú pozostávať z podstatnej väčšiny sudcov, ktorí sú volení ich kolegami. Čl. 46 Odporúčania CM/Rec (2010) 12 taktiež požaduje aby najmenej polovica členov bola tvorená sudcami vybranými spomedzi kolegov.

ii. Disciplinárne konania – právo podať návrh na začatie disciplinárnych konaní proti sudcom prešlo (zo súdnej rady) výlučne na ministra spravodlivosti.

Disciplinárne konania, lepšie povedané vedenie takýchto konaní nesmie niesť riziko zneužitia na vyvíjanie neprimeraného tlaku na sudcu, ktorého sa týka. Preto medzinárodné dokumenty nielenže ponechávajú právomoc rozhodovať v disciplinárnych konaniach súdom resp. iným nezávislým orgánom, ale tiež presadzujú ustanovenie nezávislého orgánu resp. osoby, ktorá môže iniciovať takéto konania (čl. 69 Odporúčania CM/Rec (2010) 12 § 68, 69, 77 ii, a iii, CCJE Stanovisko 3 (2002) a čl. 6 Magny Carty sudcov (základné princípy)). Prenesenie právomoci iniciovať konanie na člena vlády porušuje rovnováhu mocí. Takéto opatrenie nemôže priniesť zvýšenie dôvery v súdnu moc a môže zvýšiť podozrenie z politického zásahu. Čo je nevyhnutné, je rýchly a spravodlivý proces pred disciplinárnym súdom.

iii. Neoprávnená kritika súdnej moci – nemiestne kritizovanie súdnych rozhodnutí, špecifické komentáre vyjadrujúce nepodložené pochybnosti o správnosti súdnych rozhodnutí rovnako ako urážlivé výroky predstaviteľov výkonnej a zákonodarnej moci na adresu sudcov a súdnej moci ako takej.

Zdržanie sa týchto praktík je najefektívnejším spôsobom ako zvýšiť dôveru v súdnu moc. Európska asociácia sudcov pripomína čl. 18 Odporúčania CM/Rec (2010) 12, ktorý uvádza: „Pri komentovaní rozhodnutí sudcov, sa výkonná a zákonodarná moc musia vyhnúť kritike, ktorá by podkopala nezávislosť a dôveru verejnosti v súdnictvo.“ Inak takáto kritika nielen formuje prostriedky na vytváranie neprimeraného nátlaku na predstaviteľov súdnej moci ale môže podkopáť dôveru a rešpekt ktorý obyvatelia majú k ich právny systém. Európska asociácia sudcov napomína všetky sféry výkonnej moci, aby sa stránili všetkých nebezpečných prejavov narúšajúcich nezávislosť súdnej moci neprimeranou kritikou súdnych rozhodnutí.

9. Podrobne skúmajúc vývoj na Slovensku počas dlhšieho obdobia Európska asociácia sudcov zaznamenala pozitívny vývoj minimálne pokiaľ ide o inštitucionálny rámec nezávislosti súdnej moci. Európska asociácia sudcov upozorňuje príslušné štátne orgány Slovenskej republiky, aby zabezpečili svetovo uznávané štandardy nezávislosti súdnej moci, tieto vždy dodržiavali a neprijímali žiadne opatrenia ktoré by ich mohli kompromitovať. Európska asociácia sudcov je ochotná poskytnúť svoju pomoc pri hľadaní vyrovnaného spôsobu zvýšenia dôvery verejnosti v súdnu moc bez narúšania jej nezávislosti.

10. Združenie sudcov Slovenska požadovalo tiež preskúmanie oblasti platov sudcov, benefícií a iných práv. V tomto ohľade Európska asociácia sudcov upriamuje pozornosť na rezolúciu, ktorá sa týka odmeňovania sudcov, ktorá bola prijatá 16. mája 2009 na rokovaní v Krakove, kópia ktorej je pripojená k tejto rezolúcii.

REZOLÚCIA EAJ prijatá v Krakowe 15. – 16. mája 2009

Valné zhromaždenie Európskej asociácie sudcov na stretnutí v Krakowe v Poľsku 16. mája 2009:

- (1) Sleduje vážne ekonomické problémy, ktorým čelia všetky krajiny, ktoré sú členmi Rady Európy; a
- (2) Berie na zreteľ Odporúčanie (R) 94/12 Výboru ministrov Rady Európy o nezávislosti, efektívite a úlohe sudcov, najmä ustanovenie tretieho princípu (1) (b), podľa ktorého všetky štáty zabezpečia odmeňovanie sudcov zodpovedajúce vážnosti ich profesie a zodpovedajúce stupňu ich zodpovednosti; a
- (3) Pripomína tiež ustanovenia Európskej charty o štatúte sudcov z roku 1998 kapitolu 6 čl. 6.1, ktoré stanovujú, že sudcovia vykonávajúci súdnu funkciu ako svoje profesionálne povolanie, sú oprávnení mať také odmeňovanie, stupeň ktorého je garantovaný vo výške, ktorá ich chráni pred tlakom namiereným na ovplyvňovanie ich rozhodnutí a všeobecne na ich správanie pri výkone ich funkcie, sledujúce oslabenie nezávislosti a nestrannosti; a
- (4) Pripomína tiež Stanovisko č. 1 (2001) Konzultatívnej rady európskych sudcov (CCJE), ktoré upriamuje pozornosť Výboru ministrov Rady Európy na štandardy týkajúce sa nezávislosti súdnej moci a nepreložiteľnosti sudcov, ktoré hovorí, že CCJE považuje za všeobecne dôležité (zvlášť vo vzťahu k novým demokraciám) prijímať špeciálne právne úpravy garantujúce nezávislosť platov sudcov proti ich znižovaniu a zabezpečujúce minimálne zvyšovanie platov v súvislosti so zvyšovaním životných nákladov; a
- (5) So záujmom sleduje, že vlády v rôznych členských štátoch Rady Európy, zvlášť v Rumunsku, Poľsku, Ukrajine, Chorvátsku, Islande, Maďarsku, Slovinsku a Bulharsku už uskutočnili resp. zvažujú uskutočniť kroky, ktoré môžu (resp. by mohli) znížiť odmeňovanie predstaviteľov súdnej moci (vrátane ich práva na dôchodkové zabezpečenie) spôsobom, ktorý môže byť nekonzistentný s vyššie uvedenými medzinárodne uznávanými princípmi týkajúcimi sa nezávislosti sudcov v demokraciách ovládaných právnym štátom:

PRETO UPOZORŇUJE všetky tieto vlády, aby neprijímali žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť vyššie uvedené princípy, ktoré sú základnými pre zachovanie demokracie a právneho štátu.